

P R A E F A T I O.

priore regno, eos omnem pietatem, iustitiam, prudetiam & agriculturam docuit. Talem Mauritaniæ regem A TLANTEM, qui Astronomiam docuit, & proinde cælum humeris sustinuisse fungitur. Talem ORPHEVM, qui bruta animantia, atq; ipsa etiam saxa, cythare cantu, hoc est, rudes & agrestes populos, eloquentioratione, ad moderatam vitam, ad vrbes condendas atq; colendas pertraxit. Talem etiâ HERCVLEM illum Libycum, cuius operam in monstribus domandis, hoc est, populum à tyrannorum securia liberando commendarunt. Tales multi successerunt alij, qui virtutis & patriæ amantes, incautum populum ab externa & domestica vi, & ab influentium hostium petulantia, & prædationib. defenserent. Ex talium heroum officina, Magistratus, Nobiles, Principes & Reges orti sunt, quos virtutis studium, honoris etiam & immoralitatis appetitus generosos, & magis inclitos reddidit, quorum egregia consilia, victorias, bella, & heroica facta, ante literarum & historiarum usum, seniores junioribus rythmis, & cantilenis, narrare solebant, (quod Tacitus apud priscos Germanos, dum Romanis nondum parerent, usitatum fuisse perhibet: & hoc etiam tempore, apud barbaras gentes, Turcas, Tartaros, & Scythes obseruatur.) Quando deinde humanam industriam, artium usus magis polire coepit, successerunt carminibus historiæ, historijs imagines, statuæ, monumenta, clypei, saxa, inscriptiones, pyramides, numismata, quibus exempla & præmia virtutum & scelerum poenæ, ciuibus ad honestas actiones colendas, proponebantur.

Sed & præter naturæ & rationis instinctum, vrbunarum & ciuilium societatum inuenitrix, ipsa fuit necessitas; Homo enim multis ad benè viuendum indiget, & propterea ad socialem vitam propendet, quia ad eam quasi natus videatur. quod cum Aristoteles multis argumentis ostendat, tum eo maximè, quoniam solus is ex omnibus animantibus particeps est, compositusque sermonis, quo sit, ut ille ad coetus & congregations aptus sit magis, quam apes, formicæ, aut vllæ bestiæ cōgregabiles. Tam arctum enim est societatis humanæ vinculum, lingua & sermonis communio, ut, dicente D. Augustino lib. 19. de ciuit. Dei cap. 7. libentiū sit homo cum cane suo, quam homine alieno. Itaq; cum in ciuili societate mutuis colloquijs, prudentia, consensu, consilio, & conspiratione multorum, homo suis, & suorum necessitatibus succurrere, mala auertere, & ex impotenti ac debili, firmus ac potens, publicisq; vībis ad communem defensionem idoneus constitui possit: Hinc ciuiles societates homo vehementer amat, quarum beneficio homines singuli, qui separatim consilij inopes, impotentes, ac debiles, certis vrbanorum fœderum vinculis, que virtutis & prudentiæ ansiſ coherent, vnu quasi magnum, validum, ac potentem hominem constituunt, quinon tantum intra vnius opidum muros domi, varia à se arceat incommoda, sed procul etiam foris terra, marique dominetur.

Tales autem societates vel sunt vnius vrbis, vel in alios quoque populos foris excrescunt, quicertis pactorum legumque fœderibus in vnius quasi imperij & Reipub. formam coalescunt: In qua sunt mutua & confœderata hominum in diuersis locis existentium auxilia. Quemadmodum enim qualitates diuersæ bonam corporum constitutionem & sanitatem conseruant: Ita politica mixtura omnes æque in vna ciuitate, pro sua conditione in bono & commodo statu defendit. Cuius quidem politiæ harmonia & constitutione contingit, ut, cum alij ad alia sint apti, ex multis consociatis ciuibus diuersorumque consiliorum communicatione, quasi vnu vir prudens formetur, & constituatur, qui vniuersam deinde societatem in unitate & concordia conseruans, in finem bonum gubernet & dirigat. Hoc Cicero lib. de Repub. commemorat. Sicut in fidibus & tibijs ac cantu ipso ac vocibus, concentus quidam tenendus est ex distinctis sonis, quem immutatum ac discrepantem aures eruditæ ferre non possunt, isque concentus ex dissimillimarum vocatione moderatione tamen concors efficitur & congruens; sic ex summis ac medijs, & insimilis interiectis ordinibus ut sonis, moderata ratione ciuitatem concentu dissimiliorum concinere: & quæ harmonia à musicis dicitur in cantu, eam esse in ciuitate concordiam, arctissimum atq; optimum omni in reipub. vinculum in columitatis; eamq; pacto nullo sine iustitia esse posse.

Ex ciuilibus porro societatibus quas partim naturæ, partim necessitatis ratio; Deo ita ordinante; collegit, variæ gubernationes, & distinctæ politiarum formæ, regna, imperia, nobilium, & primatum dignitates, populi & pleborum distinctiones sunt ortæ. Quædam enim Reipub. prudentia & virtute vnius gubernatoris, Monarchæ vel Regis ad communem populi salutem reguntur. Quædam primorum & optimorum in communitate virorum simili